P.3,3

Syllogistyka
Wykład i ćwiczenia Lato 1919/20

Tekst w jęz. polskim, kart 24 oraz kart 4 z 1921/2, dod. kart 7, formatu 21 x 17 cm, pismo maszynowe jednostronne z licznymi dopiskami ręcznymi lub maszynowymi na odwrocie.
Razem 47 kart

k 1-45

Syllabus 1919/20

UNIWERSYTET JANA KAZIMIERZA WE LWOWIE.

Świadectwo kolokwjalne

za I i II trymestr

Pan Zbigniew Lerch

student — ~~wolny~~ ~~słuchacz~~ Wydziału matem.-przyrodn.

uczęszczał w trymestr I i II roku akademickiego 1925/26 na wykład

p. t. „Sylogistyka"

(1 godzin a) a zgłosiwszy się w dniu dzisiejszym do **kolokwjum** złożył je

We Lwowie, dnia 22. marca 1926.

CZASOPISMO POŚWIĘCONE ZAGADNIENIOM
POLITYKI ZAGRANICZNEJ

WARSZAWA, KWIECIEŃ, 1926. TOM IV. ZESZYT 4.

POLITYKA KOLONJALNA MOCARSTW EUROPEJSKICH

TREŚĆ ZESZYTU:

ZAŁĄCZNIK:

Stąd Iv. figura: jak wyżej

P a M
M a S

S i P

B. Obie przesłanki szczegółow przeczące. Tu nie ma wniosku dlatego, że z dwuch przesłanek przeczących nie ma wniosku, bez względu na to, czy są ogólne czy szczegółowe /nie jest bowiem przy szczegół. wyst. ~~tmtrp~~ interpr. ogólnej/.

C. Jedna przesłanka szczegółowo twierdząca, druga szczegółowo przecząca. Nie ma wniosku, bo nie wiadomo, czy dane części zakresów obu terminów skrajnych przystają do tej samej części zakresu terminu pośredniego, a tem mniej wiadkomo, czy dane części zakresów terminów skrajnych pozostają do siebie w jakimś stosunku przystawania etc.:/Überweg System, 352/

albo

S i P ~~k~~ S a P

albo

S o P S o P

Lato, 1919/20 1. 1.

Powtórzone: 1921/2
1 godz. tygodniowo przez cały rok
Powtórzone 1925/6
1 godz. tygodniowo przez cały rok
Vide notatki wstępne

I. 15/4 20

Syllogistyka

Wykład i ćwiczenia.

Lato 1919/20.

1 godz. tyg.

Uwagi terminologiczne.

Syllogistyka: ~~nauka o sylłogiźmie.~~ Analoga: Sfragatyka, ballistyka, heurystyka . Syllogistyka od syllogizesthai t.j. obliczać, kalkulować, potem w ogóle zastanawiać się, rozumować, wnioskować; syllogismos znaczy: obliczanie, kalkulacya, następnie wnioskowanie, wniosek. Zrazu całkiem ogólnie, od Arystotelesa począwszy zaś specyalny sposób wnioskowania rozumowania i specyalna jego forma, spedyalny rodzaj wniosku. Mianowicie : W każdym wniosku rozróżniamy przesłanki i wynik czyli konkluzyę. §§§.Przesłankami nazywamy sądy z których wysnuwamy konkluzyę czyli wynik, przyczem niekiedy sam wynik czyli konkluzyę nazywamy wnioskiem. /: podobnie w niemieckiem Schluss oznacza jedno albo drugie:/. Możemy wysnuwać wnioski czyli konkluzye z jednej albo z kilku przesłanek. Gdy z jednej, wniosek nazywa się bezpośrednim, gdy z więcej, pośrednim. Otóż Syllogizm jest pewnego rodzaju wnioskiem pośrednim. Od innych róni go to, ze w syllogiźmie tylko dwie przesłanki, a nadto w obu przesłankach i w wyniku razem wziętych czyli w wszystkich trzech sądach, tworzących syllogizm,

co przecz wypowiedzieć trzeba

II I IV III

S M M S M M S

S M M S M S

S S S S S S S

I 2 prawdz. o fałszu

II 2 prawdz. ogólnie } o { fałszu prawdz. ogólnie

S a P S e P

S i P S o P

2 Subalternatio

2 Oczywiste pokrewieństwo

3 Contrarietas

4 Contrapositio

Opp. contradict.

" contrarias

" subalterns

tylko trzy różne pojęcia się znajdują, i to tak rozdzielone, że każde z nich występuje dwa razy, wszelako nihgdy dwa razy w jednym i tym samym sądzie, lecz w ten sposób, że z dwuch pojęć, z których jedno jest podmiotem a drugie orzeczeniem konkluzyi, jedno jest podmiotem albo orzeczeniem pierwszej przesłanki a drugie orzeczeniem albo podmiotem drugiej przesłanki, a miejsce pozostałego podmiotu i orzeczenia zajmuje w przesłankach pojęcie trzecie, które tedy w konkluzyi wcale nie występuje. W ten sposób powstają różne postacie czyli figury syllogizmu, o czem jeszcze będzie mowa. Grunt, że trzy pojęcia, trzy sądy. a z tych trzec hpojęć dwa występują i w konkluzyi i w jednej przesłance, a jedno tylko w obu przesłankach.

Zarówno każda przesłanka jak też każde pojęcie ma swoją nazwą ze względu na miejsce, które zajmuje w przesłankach. Aby te nazwy rozumieć trzeba pamiętać, że każde pojęcie ma swój zakres, przez który rozumiemy ogół pojęć podporządkowanych danemu pojęciu albo ogół przedmiotów podpadających pod dane pojęcie. /: człowiek: mężczyzna, kobieta. -- albo człowiek: wszscy ludzie razem wzięci:/. Mamy więc pojęcia o różnych zakresach, n.p. człowiek i mężczyzna, albo stota żyjaca, człowiek, mężczyzna:/. - Otóż w pewnych typowych bardzo przykładach syllogizmu

Ueberweg System § 124/5

V Sylogizm w znaczeniu ściślejszem = ~~Kat~~ prosty, kategoryczny. Nieprosty, ~~jest to~~ czyli złożony: ~~M–P T₂ T₁–T₂ T₂–T₃ T₃–T₄ || T₁–T₄~~, ~~Zdanie Kat~~ ~~Połączenie kategoryczne~~ a więc: $T_1 - T_2, T_2 - T_3 \| T_1 - T_3 \| T_1 - T_3, T_3 - T_4 \| T_1 - T_4$ (Syllogismus concatenatus, catena syllogismorum, polysyllogismus). Z tych sylogizmów dwóch pierwszy, w ogóle ten, w którym wspólne zdanie jest konkluzją nazywa się prosylogizm. Ten, w którym wspólne zdanie ($T_1 - T_3$) jest przesłanką zwie się episylogizm. — Syllogismus catenatus może się zamienić [illegible] entymematycznie (co to jest?), to Sorites (σωρείτης od σωρός kupa: σωρείτας zwano [illegible] sofizma o tem, że nigdy, dodając ziarno do ziarnka nie otrzymamy kupy). Inna forma złożonego entymematycznego rozumowania zwie się epicheirema np. ~~Sokrates jest~~ Sokrates jest śmiertelny gdyż jest człowiekiem a wszyscy ludzie są śmiertelni, [illegible] organicznemi. || Także do ~~tych~~ sylogizmów złożonych. a więcej kombinacji sylogizmów. — Co się tyczy niekategorycznych, mamy hipotetyczne

Jeżeli A, to B
Jeżeli B, to C
Jeżeli A, to C

i hipotetyczno-kategoryczne, ~~dalej~~ czyli mieszane (modus ponens, modus tollens), dalej dysjunktywno-kategoryczne

A jest albo B albo C
~~A~~ jest A
A jest albo B albo C

Otóż zajmiemy się ~~tylko~~ teraz tylko prostemi, kategorycznemi sylogizmami. — W nim mamy 3 terminy (ὅρον δὲ καλῶ, εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις. οἷον τό τε κατηγορούμενον καὶ τὸ καθ' οὗ κατηγορεῖται. (Ar. Anal. pri. or. I 1, ~~24 b 24~~ 24, b, 16). — Wyjaśnienie 4 figur, zwłaszcza ~~wprowadził~~ związane z nazwiskiem Klaudyusza lekarza Galenusa II w. po Chr. ale znana już dawniej, na podstawie wskazówek Arystotelesa przez jego uczniów ~~Teo~~ Teofrasta i Eudemosa jako druga odmiana I figury sylogistycznej [illegible]. — Mianowicie figura pierwsza: Podmiot Konkluzji może być bądź podmiotem, bądź orzeczeniem w jednej z przesłanek; orzeczenie Konkluzji może być bądź orzeczeniem bądź podmiotem w jednej z przesłanek. Według tego, czy zachodzi pierwszy czy drugi przypadek, mamy pierwszą albo drugą odmianę.

13

stosunek zakresów trzech pojęć wchodzących w jeg skład jest taki, że z ~~trzech~~ największy zakres ma pojęcie będące orzeczeniem wyniku, najmniejszy pojęcie będące podmiotem wyniku, a w pośrdku leży zakres pojęcia, występującego tylko w obu przesłankach. Stąd: terminus maior, terminus minor, terminus medus. ~~[illegible]~~ oba razem termini extremi. Stąd też mówi się o praemissa maior i praemissa minor. Co się tyczy wyrazu terminus, to jest o przekładem greckiego horos. Dosłownie granica, pal lub kamień graniczny słupek graniczny. Mianowicie pojęcie jest ową granicą, którą oddziela przedmioty jednego rodzaju od przedmiótw wszelkich innych rodzajów. ~~[illegible]~~ Pojęcie kwadratu n.p. - :- Stąd też orizesthai, rozgraniczać definire. - ~~Po/grec~~ Wspomniane wyrazy po grecku: Termini extremi: ta akra Terminus maior: horos ~~[illegible]~~ protos, albo to meizon sc. akron . Terminus minor horos eschatos albo to elatton sc. akron. Nadto hoos mesos albo to meson. Ale te nazwy wszystkie, jak wspomniałem, tracą racyę po części przy innych aniżeli pewnych typowh wypakach sylogizmu. 22/4 20 II

Poznawszy cztery figury syllogizmu co do ich budowy, stajemy przed kwestyą: Czy zawsze, gdy mamy trzy sądy o wspomnianej bodowie, można uważać trzeci za wynik czyli konkluzyę dwuch pierwszych? Chcąc na to kapitalne pytanie odpowiedzieć, natafiamy na konieczność zróżnicowania

zróżnicowania każdej figury według jakości i ilości występujących w nej sądów. Log. tr. uznaje cztery zasadnicze formy sądów kategorycznych /: w odróżnieniu od hipotetycznych i dysjunkcyjnych:/. A.E.I.O. Asserit A, negat O sed universaliter ambo, asserit I, negat O sed particulariter /: Niektóre S - P znaczy: przynajmniej niektóre, nie: tylko niektóre/ ambo. - Stąd następujące kombinacye możliwe w przesłankach:

aa	ea	ia	oa	Więc w każdej figurze 16 odmian czyl
ae	ee	ie	oe	modi czyli tryby (τρόποι)
ai	ei	ii	oi	Razem w czterych figurach 64 trybów.
ao	eo	io	oo	

Więc kwestya, które z tych trybów są ważne? Czy wszystkie? T.j. kiedy z 2 przesłanek możnawysnuć knkluzyę? Różne sposoby znalezienia odpowiedzi. Najbardziej naoczny sposób przy pomocy rozważania stosunków subsumpcyjnych. Mianowicie Uważa się każdy sąd, sprowadza się każdy sąd do tego, że stwiedza lub zaprzecza zachodzeniu sosunku subsympcyi między pojęciem podmiotu a orzeczenia. Wtedy można stosuhek pojęć symbolizować stosunkiem obwodów albo ~~nawet~~ rauy powierzchni kół. Wtedy sąd A dopuszcza dwojaką interpetacyę, Sąd E. jedną, sąd I czworaką, sąd O trojaką. Stosujmy to teraz do sądów, tworzących przesłanki. Tu pokazuje się

I. Jeżeli obie przesłanki negatywne. ee, eo, oe, oo (Wypadki, gdzie jedna szczegółowa, można pominąć, gdyż sąd szczegółowy nie wyklucza wg logiki tradycyjnej sądu ogólnego tej samej jakości.) Łatwo stwierdzić,

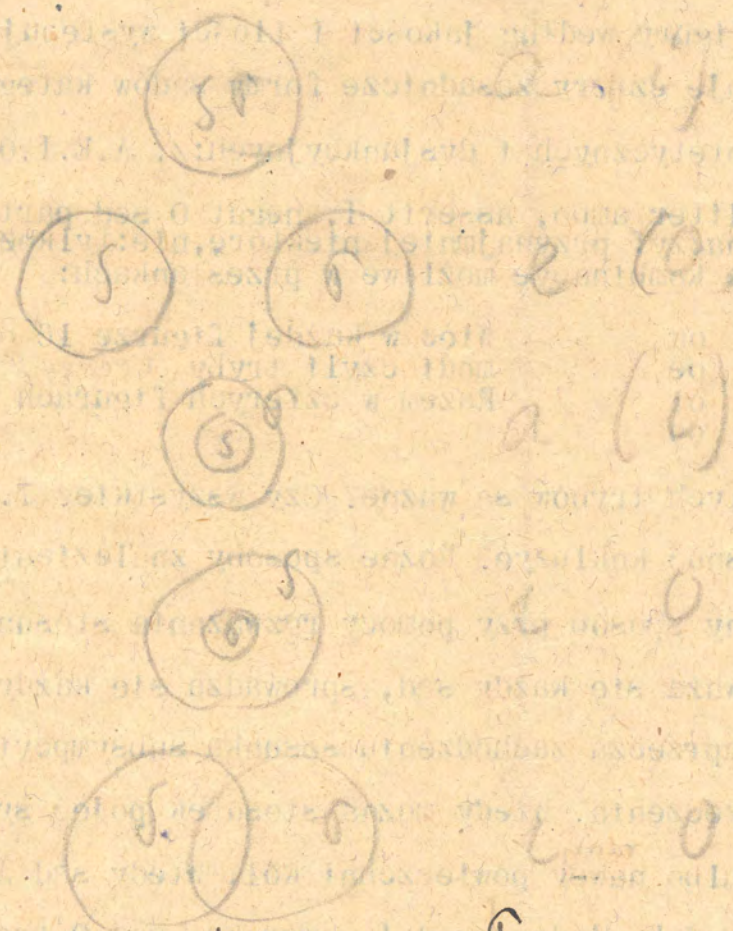

$\sqrt{}^2$ Laden ~~stude~~ Kot^u nie jest ptakiem^r
Laden pies^s nie jest Kotem^u

Laden pies^s nie jest ~~Kotem~~ ptakiem^r.

Laden trójkąt^u nie jest ~~kwadr~~ prostokątem^r
Laden kwadrat^s nie jest ~~prost~~ trójkątem^u

Laden kwadrat nie jest prostokątem^r

że przy obu przesłankach negatywnych niema możności wysnucia wniosku. Wniosek bowiem coś ma mówić o stosunku S do P, czy a, e, i czy o. Ale gdy M P i gdy S M są połączone negatywnym łącznikiem, stosunek S do P pozostaje nieokreślony, bo wtedy zarówno S jak i P leżą lub leżeć mogą poza M. /: Cf. Ueberweg System d. Logik §. 106 :/ - Pozorny wyjątek:

Co nie jest M nie jest P
S nie jest M

S nie jest P

Tu więc dwie przesłanki negatywne a mimo to ~~wniosek~~ konkluzyamożliwa. Nawet bardzo często to wnioskowani stosujemy. N.p. Kto nie ma świadectwa dojrzałości, nie jest słuchacem zwyczajnym Uniwersytetu. Paweł nie ma świadectwa dojrzałości: Paweł nie jest suchaczem zwyczajnym Uniwersytetu.

Pominąwszy, że to nie forma normalna syllogizmu, bo sąd pierwszy nie jest kategoryczny, ~~druga przesłanka jest właściwie kategor.~~ pominąwszy dalej, że tu właściwie quaternio terminorum: bo w pierwszej przesłance mamy na miejscu podmiotu: Co nie jest M - z chwilą, gdy chcemy tę quaternio usunąć, otrzymujemy:

Zadne non-M nie jest P
S jest non -M

S nie jest P

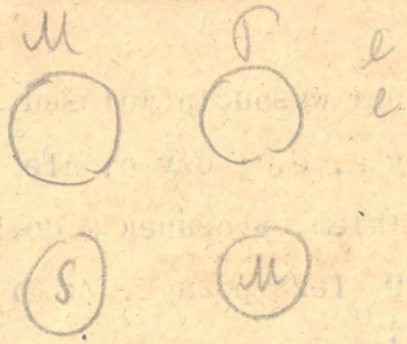

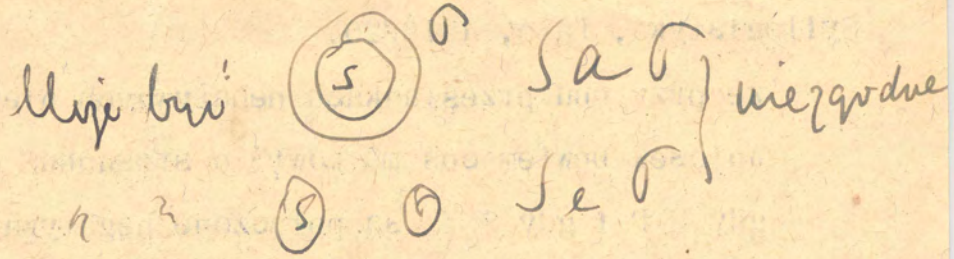

I to nie jest żana naciągana sztuczka, albowiem faktyczni chozi tu o stwierdzenie, że S należy do tej kategoryi ~~osób~~ przedmiotów, którym brak pewnej cechy, to właściwy sens przesłanki mniejszej. - Więc odpadają cztery tryby: ee, eo, oe, oo. (Ex mere negativis nihil sequitur)

2. Jeżeli obie przesłanki są szczegółowe. A. Obie przesłanki szczegółowo twierdzące:

A

I fig. Niektóre rzeczy pożyteczne są książkami M i P

Niektóre dzwonki są rzeczami pożytecznemi. S i M

B

II. fig. Niektóre książki są rzeczami pożytecznemi P i M

Niektóre dzwonki są rzeczami pożytecznemi. S i M

III. fig. Niektóre rzecz pożyteczne są książkami M i P

Niektóre rzeczy pożyteczne są dzwonkami M i S

IV fig. Niektóre książki są rzeczami pożytecznemi P i M

Niektóre rzeczy pożyteczne są dzwonkami. M i S

Więc przy takiej intepretacyi sądów i, że M i P oraz M i S są pojęciami krzyżującemi się, niema możności wysnucia konkluzyi. A ponieważ taka intepretacya nigdy nie jest wykluczona, więc ogólnie niema konkluzyi,

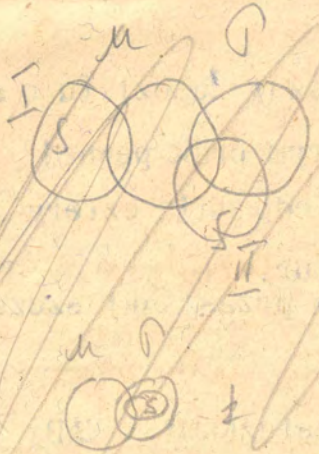

Przy I: S e P
Przy II: S i P
Przy III: S a P

zady sprzeczne XI

nie możliwa nie wnosi

~~Ale wyletnie ? [illegible]~~

~~[illegible] 1925/6 [illegible]~~

III

Trzeba tak zrobić

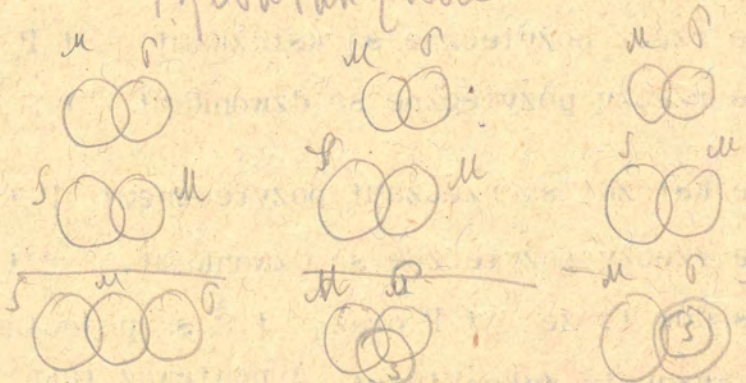

S e P S i P S a P

gdy obie przesłanki są szczegółowo twierdzące. - Nie wiemy mianowicie, czy ta sama część zakresu M, która jest identyczna z częścią zakresu P, jest też identyczna z częścią zakresu S. Może z częścią zakresu S być identyczna także inna część zakresu M, aniżeli ta, która jest identyczna z częścią zakresu P. A wtedy pojęcie M nie jest w stanie wytworzyć związku między S i P.

Związek ten zachodzi przy innej intepretacyi sądów szczegółowo twierdzących n.p. jeżli mamy /: w I. figurze :/

Niektóre czworoboki są prostokątami

Niektóre figury są czworobokami

Niektóre figury są prostokątami.

Ale mając sądy przed sobą w formie szczegółwejm i tylo niemi operując, nie wiemy, czy i kiedy ta interpretacya możliwa, To wiemy skąd inąd, więc przybywają trz nowe przesłanki. W naszym przykładzie: Wszystkie prostokąty są czworobokami
Wszystkie czworoboki są figurami
Stąd IV. figura: Niektóre figury są prostokątami

B. Jeżeli jedna przeciwna przeczenie, można wnioskować na podstawie poprzedniej zasady: ex mere negativis.

C. Jeżeli jedna szczegółowa a druga szczegółowa, można zawsze interpretować wspólną przeciwną przeczeniu – skąd więc SIa jest nam z pojęć chwilowych nicma połączenia.

Odpadają tedy kombinacje przeciwne ii, io, oi – (oo już odpadło) – więc 12 trybów – z poprzednimi 28 trybów. Pozostaje 36. Ale i przy tych 36 kombinacjach niesprawdzona zawsze wartość wniosku.

Zapatrzymy się, czy zawsze wniosek możliwy, gdy ~~przynajmniej jedna~~ przynajmniej jedna przeciwna szczegółowa wspólna.

I A

II

czyli, gdy jedna przeciwna szczegółowa, a jedna przeczenie.

B. Obie przesłanki szczegółowe przeczące. Tu niema wniosku dlatego, że z dwuch przesłanek przeczących niema wniosku, bez względu na to, czy są ogólne czy szczegółowe.

C. Jedna przesłanka szczegółowo twierdząca, druga szczegółowo przecząca. Niema wniosku, bo nie wiadomo, czy dane części zakresów obu terminów skrajnych przystają do tej samej części zakresu terminu pośredniego, a tem mniej wiadomo, czy dane części zakresów terminów skrajnych pozostają do siebie w jakimś sosunku przystawania etc. : Ueberweg System, str 352 :/

Zatem według zasady ex mere particularibus nihil sequitur odpadają następujące kombinacye przesłanek: ii, io, oi, - a oo już odpadło przy ex mere negativis. Więc razem 12 trybów odpada. Poprzednio odpadło 16 trybów, więc razem odpadło 28 trybów. Pozostaje z 64 jeszcze 36 trybów.

Badajmy dalej. Nasuwa ię pytanie czy zawsze mamy możliwy wniosek, gdy jedna przesłanka twierdząca i jedna ogólna, więc gdu ani mere negativae praemissae ani mere particulares.

Zadan dnia 27. maja na końcu wykładu na przyszły raz zadanie, polegahj ce na wyszukaniu odpowiedzi na to pytanie. Wskazówka: Przejść poszczegol ne figury i w każdej zbadać możliwość lub niemożliwość wniosku gdy przy

Jedna zyg. tw., jedna zyg. przy: LO, OL,

O i interpretowany wybrane

jedna wybrana tw
jedna wybrana przy
jedna zyg tw

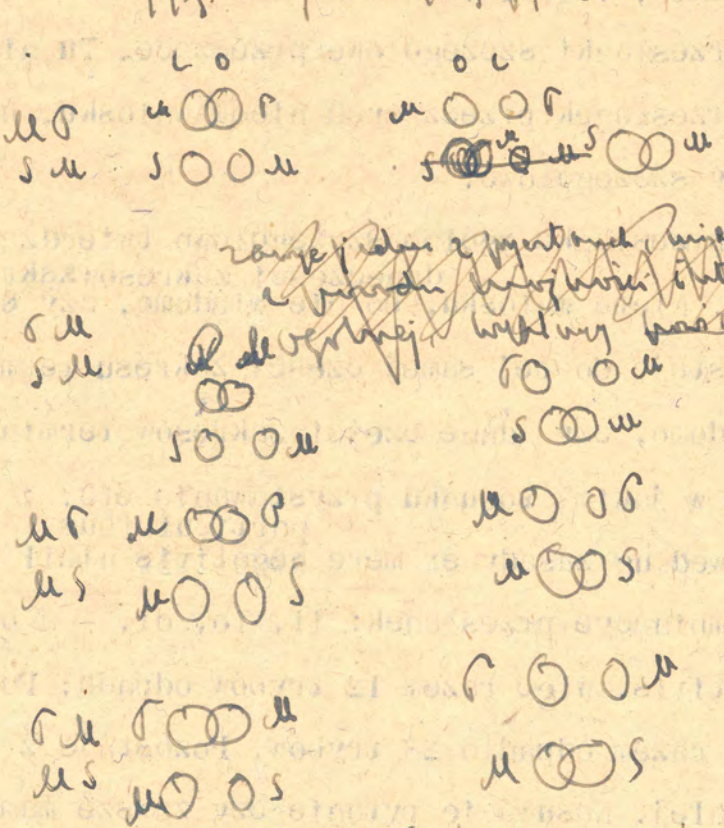

~~zamiast jednej z przetarcia wnętrza O z przodu wnętrzności i interpret wybranej wykluczy przy tym~~

Możność powołać się na tożsamość symbolizacji z i i

Można jednego zamiast wyrzucić liczyć obrócić O stronami S – G lub wbrew przetarcia lub wyrzucając pozycji, albo wolno z przetarciem. Wtedy zawsze lepiej S w zastosowaniu G, jak lepiej S przy zakreśleniu G.

najmhej jedna twierdząca i jedna ogólna przesłanka.

VII. 10/6 Na wykładzie dnia 10 czerwca /: dnia 3.czerwc z powodu Bożego Ciała nie

920 było wykład:/ omówiono odpowiedzi: ~~[illegible]~~.Więc:

Pozostały nam kombinacye przesłanek:

aa	ea	ia	oa
ae			
ai	ei	ie	razem 36 trybów.
ao			

Warunkowi zadania: jedna tylko twierdząca, jedna tylko ogólna ~~[illegible]~~ /: oczywiście

druga przecząca, druga szczegółowa :/ czynią zadość następujce kombinacye ~~[illegible]~~ ei ie

Wtedy mamy w pierwszej figurze przy kombinacyi ~~ie~~ ei następujące możliwe przypadki:

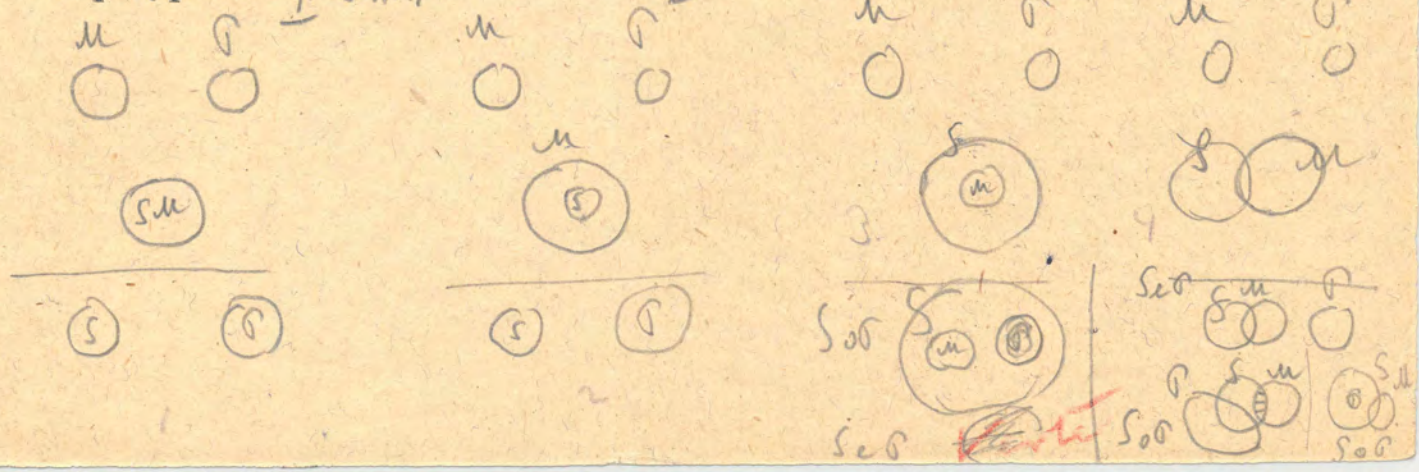

alb

alb

20 Zatem wniosek o formie o jest możliwy. Na razie wykazaliśmy to dla figury pierwszej. Ale ponieważ zarówno sądy e jak sądy i można simpliciter convertować, przeto ważne to dla każdej figury. Wyczerpujemy pojedynczym wzorem Ferio Ferebant Ferison Fresison

Jeżeli zaś weźmiemy kombinacyę ie, wtedy mamy w figurze pierwszej następujące przypadki, znowu według czwartej interpretacyi sądów i :

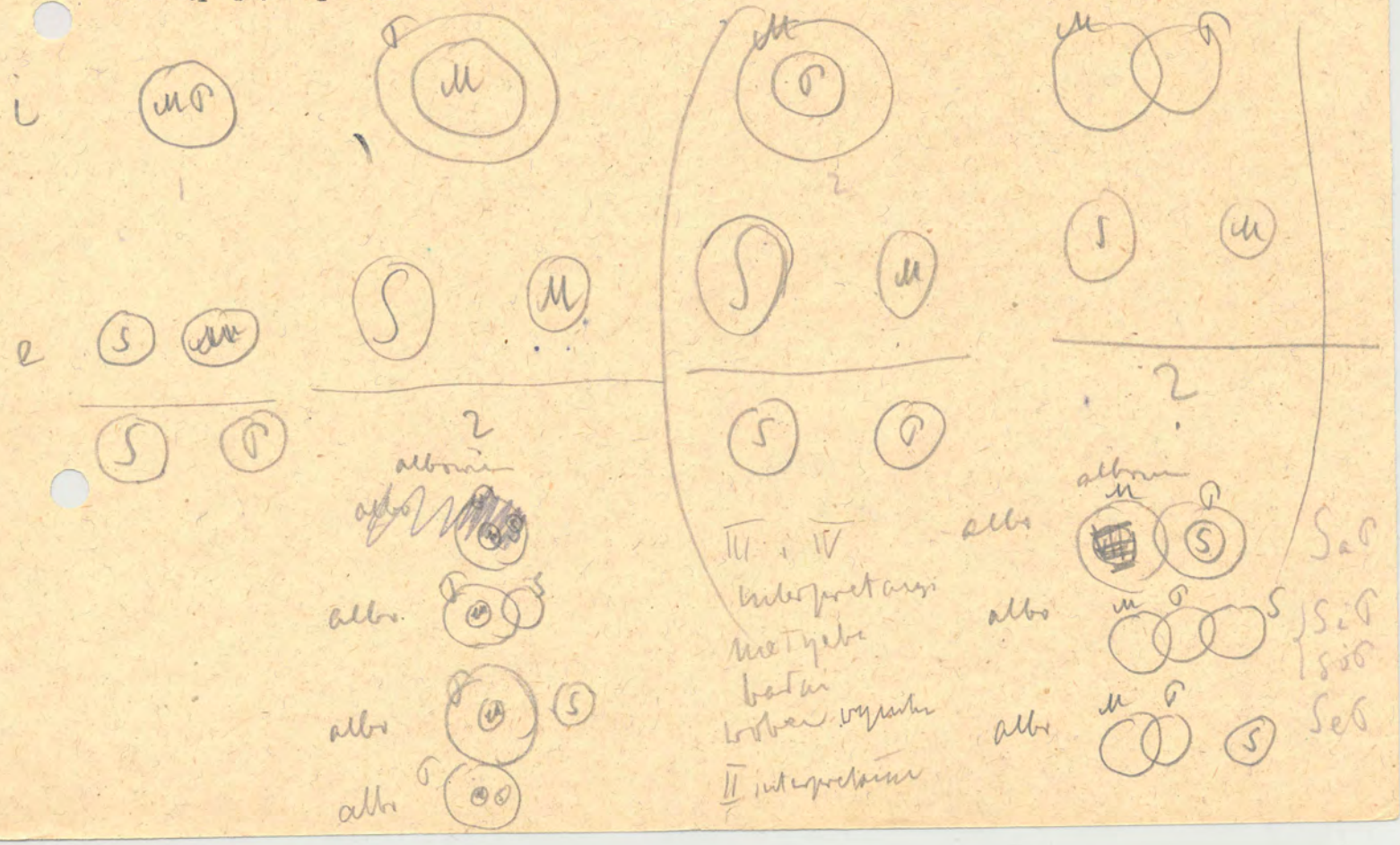

21 Odpadają więc cztery tryby kombinacyi ie, zatem z 36 pozostają nam już
32 tylko 32 tryby. /: Albowiem i tutaj to, co dla I. fig. wykazano, ważne dla pozostałych trzech ze względu na możliwość konwersyi simplex.

Ale warunki naszego zadania jeszcze w innym przypaku są urzeczywistnione, mianowicie, gdy ao albo oa, albowiem i wtdy mamy jedną przesłanlą twierdzącą i jedną ogólną, tylko że tu ta sam twierdząca i ogólna. Ale urzeczywistniony warunek, że nie śmią być obie przeczące, ani obie szczegółowe. Więc jak wtedy? Na marginesy zadanie, jak jest przy przetankach „oa" i „ao".

Dalej wyjaśniono: Pojęcie wzięte w całości (nie distributowane) i nie w całości (nie distributowane). (Jevons, Beispielen

VIII. 17/6 pg 76

9 Pozostały nam tryby następujące:

12	aa	4 ea	4 ia	1 (oa)
	ae			
	ai	4 ei		
1	(ao)			
13		8	4	1

26

32 − 6 = 26 mianowicie ao odpada w figurze 1, 3, 4, a oa odpada w figurze 1, 2, 4.

22

Zbadajmy teraz, czy przytoczone kombinacje prowadzą w każdej figurze do wniosku, przyczem uważmy już, że w I., III. i VI. aa nie daje wniosku, a w I., II. i IV. aa nie daje wniosku.

Wg. fig. I. Sylogizmy aa

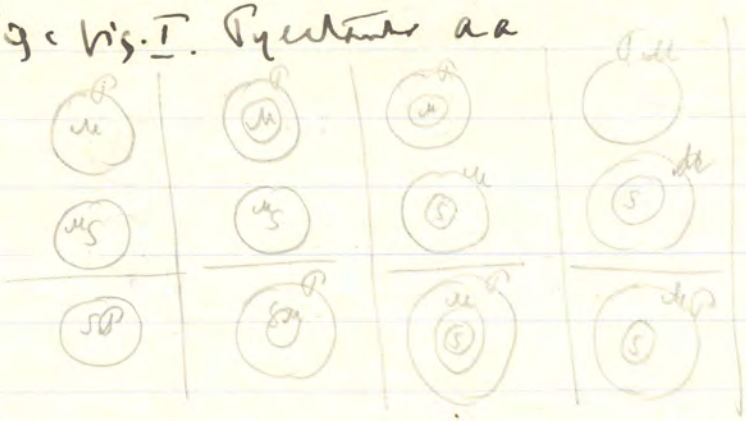

To wszystkie możliwe kolejne różni ustawienia na tablicy.

Na wstępny rzut zatem: zbadać, czy i jakie wnioski wynikają w pierwszej figurze z sylogizmów ~~aa~~, ae, ea, ia

IX.
24/II
920.

Obrazuje się tedy:

Odpadają w fig. I z przytoczonych trybów tryby ae, ~~ea~~, ia; przytoczyć aa, ea, ai i przy dowodzie wskazamy ~~tenże~~ ei.

Barbara, Celarent Darii Ferio (prioris)

Powinny nie chcimy w wystarczenia (str. 11) trybów 16, ~~więc~~ a odpowiedzi 2 tryby, które przytoczyć wystarczy jeszcze 24 trybów. [Sylogizmy większą zawsze wspólną mniejszą kwantyfikacją]

23 Zauważmy symetrię: Dwie kombinacje ogólne, dwie szczególne, dwie trójkątne, dwie przyległe – trójki A, Б, I. O. w kombinacjach wszystkich – bogactwo w Fem figury I. – Zastosowanie na każdym kroku.

Zwróćmy się do drugiej figury

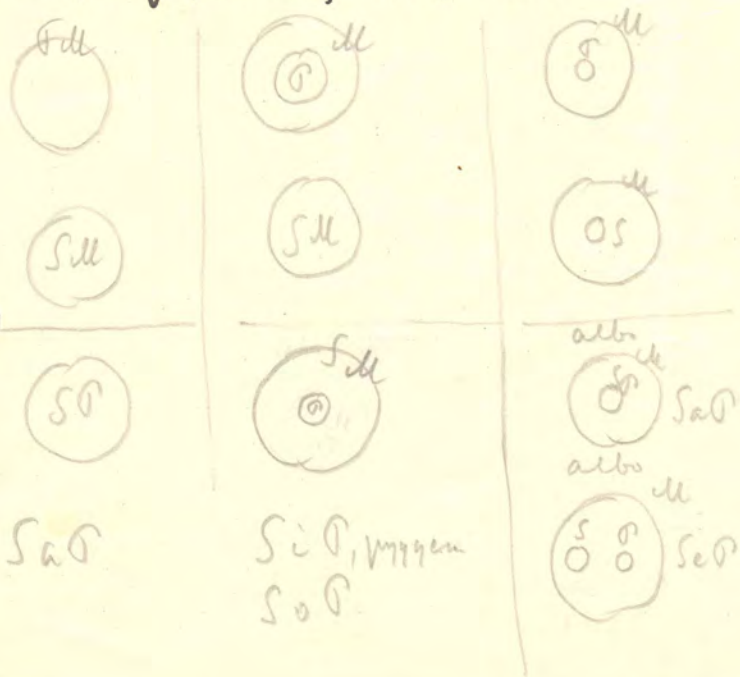

Tu już stwierdziliśmy brak kombinacji ei i ao. Musimy zbadać aa, ae, ai, ea, ia, wszystkie przykłady. Więc aa

dalsze badanie zbędne.

Więc aa nie daje w II fig. wniosku.

Sylwogistyka Lato 1919/20

Dobre kwadraty, że odpadają przy aa i przy ia, ai. Gdy o a już przykład wykluczone było – więc z przykładów 24 przykłady odpadają i przy 21

Ogólnie wzory: Tyerkanka większe z reszą ogólne, ~~[illegible]~~ jedna z przykładów przyczyn: eae, aee, eio, aoo; Kwadraty zawsze negat.

Cesare, Camestres, Festino, Baroco (secundae)

W trzeciej figurze odpadają ae; ao już odpadło. Więc z 24 pozostaje kwadrat już tylko wzory 20.

Tertia Darapti, Disamis, Datisi, Felapton

Bocardo, Ferison habet, ⊕

Tyerkanka ~~[illegible]~~ zawsze twierdząca. Kwadraty zawsze negatywne

(3 tw, 3. przyczyn)

W czwartej figurze odpada ai (ao i ao już w trzeciej odpadły; więc pozostaje kwadrat większych ogółem 19. W czwartej:

Quarta i wszyscy habet:

Bramantip, Camenes, Dimaris, Fesapo, Fresison

Cowrij umiejętności

Cała przykładka zawsze twierdząca (wg Alb 494); Kwadraty Alb e, Alb i, Alb o. – Więc z tylko w I fig. Kwadraty!!!

ale tylko w Trab e

II. 9. 1.

Sylogistyka 1919/20 Lato 15.

25

Co do reszty trybów: Samowtórnie: rodzaj sądów. Czy... tych się „redukuje" jest trybów figur 2–4 do trybów fig I.

Mianowicie początkowe litery B C D F wskazują ~~które~~ do którego trybu I figury należy tryby danych figur sprowadzić.

s po samogłosce wskazuje, że dotyczący sąd ma być konwertowany simpliciter

p " — — — per acc.

m (mutatio! albo metathesis praemissarum): przestawić przesłanki

c r.: reductio syllogismi ... (ad absurdum)

conversio syllogismi , ductio per contradictoriam propositionem sive per impossibile.

Koniec półrocza letniego 1919/20

W roku 1921/2 dalej : /: Ueberweg pg. 377 :/

Więc w figurze drugiej:

Cesare: Przesłanka pierws ulega conversio simplex więc z

$$\begin{array}{ccc} P\,e\,M & \text{otrzymujemy} & M\,e\,P \\ S\,\overset{a}{o}\,M & & S\,\overset{a}{o}\,M \\ \hline S\,e\,P & & S\,e\,P \end{array}$$

Celarent.

Przedewszystkiem metathesis praemissarum, potem

Camestres: Conversio simplex ulega 2. przesłanka i konkluzya; ~~nadto/mutat~~

Pa M	~~P/a/M~~	S e M	M e S
SeP M	~~P/e/S~~	P a M	P a M
S e P			P e S....S e P

Celarent

~~Darii/~~

Festino: Pierwsza przesła ka i ulega conversio simplex:

P e M	M e P
S i M	S i M
S o P	S o P

Ferio

Baroco Ductio/ad absurdum/ per impossibile:

P a M
S o M
S o P

Wykazuje się, że komkluzya sprzeczna z komkluzyą trybu mianowicie konkluzya S a P nie jest zgodna z przesłankami: lepiej, że prawdziwość konkluzyi sprzecznej z komluzyą trybu nie jest zgodna z prawdziwością przesłanek, z czego wynika według zasady wyłączonego środka, że z prawdziwością przesłanek zgodna jest tylko konkluzya pierwotna rybu. A wykazuje się tak:

Przyjmijmy przesłankę wyższą jak tu, mianowicie ~~P/a/M~~ P a M
a jako niższą sąd spraeczny z konklzyą pierwotną ~~S/a/P~~ S a P
wtedy mamy konkluzyę ~~S/a/M~~ S a M

Ale S a M jest sprzeczne z przesłanką niższą - jeżeliwięc przesłanka niższa jest prawdziwa ~~/i/a/jest/praw/~~ a to założenie przecież wnioskując tu czynimy, to mylny być ~~być/S/a/P/~~ musi S a M, czyli ta otrzymana teraz konkluzya. A skoro ona jest mylna, to mylne też musi być założenie, z którego ona wynika. Więc zespół przesłanek P a M i S a P . Ale P a M jest jednem

*) więc z założeniami sylloizmu

Król. Polskie.

p. S t a w i s z y n

159.

W.P.

Dr. Władysław Tatarkiewicz

W A R S Z A W A

Wiejska. 17.

160.

Tow. Biblioteki Publicznej

K i e l c e

Król. Polskie

ul. Wesoła. 32.

161.

Towarzystwo Naukowe

P Ł O C K

Król. Polskie.

Rynek kanoniczny. 10.

C H E R S O N

Zarząd powiatowy.

166.

W.P.

J.J. Witkiewicz

adwokat

Rosya.

M i ń s k

Petropawłowskaja. 25.

167.

W.P.

M.K. Wociechowski

K i j ó w

Rosya.

Bibikowski Bulwar. 12.

Wielebny

168.

Ks. Władysław Wojtasik

P i o t r k ó w

Król. Polskie.

założeń, mianowicie przesłanką wyższą, więc nie może być ona mylna, wobec czego mylny musi być sąd S a P . A skoro S a P jest mylny, to prawdziwy być musi sąd S o P x). Q.e.d.

~~Wolff proponuje sprowadzenie tego trybu Baroco do I. figury przez kontrapozycyę pierwszą~~

W figurze III: Tarapti:

M a P
M a S
S i P

M a P
S i M
S i P

przez conversio per accidens Darii

Feklapton :

e
M a P
M a S
S o P

M e P
S i M
S o P

per conversio simplex Ferio.

Disamis

~~M i P mutat S a M S a M~~
~~S i M M i P c: P i M~~
~~S i P Darii P i S c: S i P~~

m
M i P M a S
M a S M i P
S i P

cs cs
M a S
P i M
P i S S i P
Darii

Datisi

M a P
M i S
S i P

M a P
S i M
S i P Darii

Bocardo. Ductio per i possibile.

Mianowicie przyjmujemy, że konkluzya S o P jest mylna. Wtedy pawdziwa

x/4. uwaga: tylko taka konkluzya jest zgodna z założeniami syllogizmu

Król. Polskie.

p. S t a w i s z y n

159.

W.P.

Dr. Władysław Tatarkiewicz

W A R S Z A W A

Wiejska. 17.

160.

Tow. Biblioteki Publicznej

K i e l c e

Król. Polskie

ul. Wesoła. 32.

161.

Towarzystwo Naukowe

P Ł O C K

Król. Polskie.

Rynek kanoniczny. 10.

C H E R S O N

Zarząd powiatowy.

166.

W.P.

J.J. Witkiewicz

adwokat

Rosya.

M i ń s k

Petropawłowskaja. 25.

167.

W.P.

M.K. Wocieehowski

K i j ó w

Rosya.

Bibikowski Bulwar. 12.

Wielebny

168.

Ks. Władysław Wojtasik

P i o t r k ó w

Król. Polskie.

M o P
z przesłanek: M a S musiałaby być S a P . Jeśli zapytamy się, czoto zgo
dne z ~~przesłanakmi, i ustawimy takie przesłanki:~~ przesłanką M a S
i skonrtuemy syllogizm: S a P
M a S to otrzymamy wedł. I. figur M a P . Ale
nasza pierwotna pierwza przesłanka brzmiała: M o P, więc konkluzya M a P
jest sprzeczna z przesłanką nią. Musimy więc tę knkluzyę odrzucić, a także
zespół przesłanek, który do niej prowadził. Z tego zespołu możemy o rzucić
tlko ~~M o P~~ S a P , bo M a S jest drugą z naszych pierwotnych przesłanek.
A skoro S a P musimy odrzucić, pzostaje S o P. q.e.d.

Ferison: M e P / M i S / S o P cs M e P / S i M / S i P Ferio.

Podobnie sprowadza się do fig. I. trzeby figury IV.

Teraz t.zw. reguły sylogizmu

Te reguły sylogizmu także w różnych formułowaniach, nieróżniących się co do sensu. Podyktować tak, jak na osobnej kartce spisane.

Wyjaśnienia: ~~Pierwsza reguła~~

I Podaje zasadniczą budowę sylogizmu a zarazem przestrzega przed t.zw. quaternio terminorum Czworakość tefminów. Inne sformułowanie czyni to jeszcze dobitniej: Tum re tum sensu triplex modo terminus esto. Częsty błąd: .p. W Arce Noego znalazły się wszystkie zwierzęta.
Mój pies jest zwierzęciem.
Ergo mój pies znalazł się w Arce Noego.

Tu mamy M a P
S a M - Ale tylko pozorie trzy terminy, bo zwierzę w 1. i 2.

Król. Polskie.

p. S t a w i s z y n

159.

W.P.

Dr. Władysław Tatarkiewicz

W A R S Z A W A

Wiejska. 17.

160.

Tow. Biblioteki Publicznej

K i e l c e

Król. Polskie

ul. Wesoła. 32.

161.

Towarzystwo Naukowe

P Ł O C K

Król. Polskie.

Rynek kanoniczny. 10.

C H E R S O N

Zarząd powiatowy.

166.

W.P.

J.J. Witkiewicz

adwokat

Rosya.

M i ń s k

Petropawłowskaja. 25.

167.

W.P.

M.K. Wociechowski

K i j ó w

Rosya.

Bibikowski Bulwar. 12.

Wielebny

168.

Ks. Władysław Wojtasik

P i o t r k ó w

Król. Polskie.

---

przesłane w innem znaczeniu. ~~Albo~~ W 1. zeirzęta tyle co w rodzaje zwierząt /: w drugiej zeirzę tyle co ogół zwierząt.

II Druga reguła jasna.

III Trzecia erguła zabrania brać termin w konkluzyi szerzej aniżeli był brany w przesłankach. Co znaczy szerzej lub nieszerzej? Pojęcie ogólne szersze niż wczkegółowe. Wszystkie S szersze niż niektóre S. I tak samo P i tak samo M. Zatem: Reguła powiada: Żadne pojęcie, które jest wzięte w przesłankach szczegółowo nie może być wzięte w konluzyi ogólnie. Brać ogólnie nazywano też dystrybuować, brać szczegółowo niedystrybuować.

O ile chodzi o pojęcie, figurujące jako podmiot, jest rzecza jasna, że w sądach ogólnych podmiot zawsze więzty ogólnie. Zqrówno w ogólno tw. jak w oglno przeczących. Co do pojęć, figurujących jako orzeczenia, musimy róważyć:

W sądach orzeczenie wzięte szczegółowo

W sądach A orzeczenie wzięte szczegóżow. /: wprawdie może być w pewnych razach być wzięte ogólnie, ale gwarancyi tego nie mamy, więc musimy przyjąć, że jest wzięte szczegółowo czyli niedytsrybuowane. W sądach E natomiast orzeczenie jest wzięte ogólnie. To znaczy w sądach A nie orzekamy o każdym przedmiocie pod pojęcia orzeczenia podpadającym, w sądach E natomiast o każdem przedmiocie pod pojęcie orzeczenia podpadającym.- W sądach I orzeczenie wzięte szczegółowo. w sądach O ogólnie.

Można się o tem przeonać albo sobie to yjaśnić pytając się, gdzie mogę w podmiocie i orzeczeniu dać wszyscy lub niektórzy /: żaden:/

Wszystkie psy są (niektóremi) kręgowcami.
Żaden pies nie jest (żadnym) przeżuwaczem.
Niektórzy ludzie są (niektóremi) istotami płci męskiej
Niektórzy ludzie nie są (żadnemi) istotami ~~nieśmiertelnemi~~ płci żeńsk.

Albo:

Wszystkie kwadraty są (niektóremi) prostokątami.
Żaden kwadrat nie jest (żadnym) trójkątem.
Niektóre kwadraty są (niektóremi) figurami ~~równemi~~ równobocznemi
Niektóre kwadraty nie są (żadnemi) figurami i powerzchni ~~Rów~~ kwadr.

Zastosujmy do syllogizmu:

~~Wszyscy prawdz zwolennicy reformy agrarnej są dobremi polakami.~~

Król. Polskie.
p. S t a w i s z y n

159.
W.P.
Dr. Władysław Tatarkiewicz
Tw. Og
Tw. Wyg
WARSZAWA
Wiejska. 17.
Wyg Og
Wyg

160.
Tow. Biblioteki Publicznej
Wyg

K i e l c e
Król. Polskie
ul. Wesoła. 32.
Og Tw
Wyg

161.
Towarzystwo Naukowe
Tw
Wyg

P Ł O C K
Król. Polskie
Rynek kanoniczny. 10.
Wyg

CHERSON
Zarząd powiatowy.

166.
W.P.
J.J. Wilkiewicz
adwokat
Rosya.
M i ń s k
Petropawłowskaja 26.

167.
W.P.
M.K. Wociechowski
Rosya.
K i j ó w
Bibikowski Bulwar. 18.

168.
Wielebny
Ks. Władysław Wojtasik
P. Bolszaja Ó w
Król. Polskie.

Zwolennicy reformy agrarnej są dobremi patryotami
Członkowie stronnictwa X nie są zwolennikami reformy agrarnej
Członkowie stronnictwa X nie są dobremi patryotami.

Z a P
C e Z
C e P

to tryb w pierwszej figurae nie istniejący. { P w przesłance wyższ szczegółowo wzięte, W konkluzyi ogólnie

Tylkowtedy , gdy
~~Że wzgłądnijmy, że wypowiadający~~ pierwszą przesłankę interpretujemy:

Tylko zwolennicy reformy agrarnej są dobremi patryotami Wtedy mamy tu nie twierdzeni o tem, że kto zwolennik reformy, ten dobrym patryotą, lec że owo zwolennictwo jest ~~zarazem~~warunkiem patryotyzmu. Więc mamy tu sąd- Kto nie jest zwolennikiem reformy afrarnej, ten nie jest dobrym patryotą. czyli:

Żaden niezwolenik ref. agr. nie je t dorbym patryotą. Nz e P
Członkowie stronnictwa X są niezwolennikami ref. agr. C a Nz
Żaden Członkowie stronnictwa X nie j st dpbrym p atryotą C e P

To tryb Celarent pierwszej figury.

Możnaby w związku z tem poruszyć kwiestyę, czy istotni powiedzenie Żaden niezwolenik reformy afr. nie jest dobrym patryotą jest rownoznaczne zpowiedzeniem Tylko zwolennicy reformy agrarnej są dobremi patryotami. Ale toby nas za daleko odwiodło od tematu. Nam szło o to, że ów nieważny tryb figury I. okazuje istotnie, iż grzeszy pczciw zasdie Latius hos quam praemissae conclusio non vult. Rozumie łatwo

155.

W.P.

Adam Szafkowski

M O S K W A

Rosya.

Trubnikowskij. 4.

156

W.P.

M. Szauman

Wieś Ryżewszczyzna

Rosya.

p. D r u j a

Gub. Wileńska.

157.

W.P.

Wincenty Szmidecki

W A R S Z A W A

Piękna. 164

158

W.P.

Szykowa

Petryki

Rosya.

162.

W.P.

M. Wasiutyński

Stacya Rosochowatiec

Rosya.

przez Sokotiłowy.

Gub. Kijowska.

163.

W.P.

Stefan Wengliński

K i j ó w

Prorieczna. 3.

164.

Zarząd Towarzystwa Oświatowego

"W i e d z a"

Król. Polskie.

ul. Piotrowska. 103.

165.

W.I.

S.A. Wimut

Rosya.

Wynik

~~To samo~~ da się originalnie przez odwrócenie prostej przekładni pierwszej:

Wyniki dobry potwierdza jest. rejsy $\frac{Ga}{Ce2}$ } Cometer tj. II.

Wtrącenie dwumiana nie ma jest. rejsy

Elt. chem. nie ma potw. pełnych $\frac{Ce2}{CeG}$

To odwrócenie prostej przekładni wiązania jest tu wyraźniejsze, bo powodowane

Tylko brzegi $\frac{2aG}{Ga2}$ } albowiem

jeśli 2aG i niema nad 2, które bałaby G, to

niemożliwa jest symbolizacja (2 nad G), więc może być

Kyeko symbolizuje 2O

Kwestia odwrócenia wielkości przekładni wykryl tj. i ~~[illegible]~~ sedy

Wyniki dobry potwierdza jest. | otrzymujemy przez

Kombinacyjnie: Lader nieprawdziwie nie jest dobrym potwierdzeniem a to nam

tworzy dowód do tworzenia Celaveri jest powiększ. na str 20

Rozumieć też łatwo racyę tego prawdła. yie możemy w konluzyi wychozić poza warunki prawdziwości, zawarte w prawdziwości przesłanek. Niemożemy w konkluzyi twierdzić więcej aniżeli to, do czego nas przesłan,i upoważniają. Otśż przesłanki upoważniają nas w naszym przykładzie tylkodo twierdzenia czegoś o części zakresu pojęcia dobrych patryotów , o tej cz.ści, która jest indetyczna z zakresem pojęcia zwolenników reformy agrarnej. Ale o innej części zakresu pojęcia donrych patryotów nic nie możemy na tej podstawie powiedzieć. A właśnie do jakiejś innej części zakresu pojęcia donrych patryotów ~~należą~~ mogliby nelżeć według przesanki mniejszej członkowie stronnictwa X , gdży ta przesłanka mniejsza mświ nam, że członkowieństronnictwa X nie należą do tej części zakreu pojęcia dobrych patrotów, ~~któ~~ która jest identyczna z zakresme pojęcia zwolenników rf. agrarnej. - Albo też: W konkluzyi wyluczamy członków tronnicta X od zakresu całego dobrych patryotów, gdy tymczasem w przesłankach nigdzie o tym całym zakresie się nie mówi.

Taki sam błąd, gdyby ktoś wnioskował:

M a P
M a S
S a P

Tu S ~~P~~ w ko kouzyi ogólne w przesłankch tylko szczegółowe. Ale wolno

$x = p$
$x = s$
$s = p$

dlaczego?

Wolno tylko S i P (Darapti)

155.

W.P.

Adam Szafkowski

M O S K W A

Rosya.

Trubnikowskij. 4.

156.

W.P.

M. Szauman

Wieś Ryżewszczyzna

Rosya.

p. D r u j a

Gub. Wileńska.

157.

W.P.

Wincenty Szmidecki

W A R S Z A W A

Piękna. 64.

158.

W.P.

Szykowa

Petryki

Król. Polskie.

162.

W.P.

M. Wasiutyński

Stacya Rosochowatiec

Rosya.

przez Pokotiłowy.

Gub. Kijowska.

163.

W.P.

Stefan Wengliński

Rosya.

K i j ó w

Prorieczna. 3.

164.

Zarząd Towarzystwa Oświatowego

" W i e d z a "

Król. Polskie.

ul. Piotrowska. 103.

165.

W.P.

S.A. Wimut

Rosya.

IV Czwarte prawidło powiada Aut semel aut iterum medius generaliter esto.

Racya podobna jak w poprzednim przypadku. Mianowicie, jeżeli nigdzie M nie jest wzięty ogólnie, w takim razie - jak widzieliśmy, między M i S z jednej a M i P z drugiej strony mogą być bardzo różne stosunki.

Bo M nie jest wzięty ogólnie znaczy, że M nigdzie nie jest ani podmiotem ogólno ani podmiotem sądu ogólno ~~przeczącego~~ ani orzeczeniem sądu przeczącego, ~~więc M musi być albo podmiotem albo~~ twierdzącego, ani orzeczniem sądu szczeg. przeczącego. Może być więc tylko albo podmio~~tem~~ sądu ogólno twierdzącego albo podmiotem sądi szczegówo oprzeczącego albo orzecznim sądu szczeg. ~~twierdzącego ogólno przeczącego albo~~ szcz góżowo twierdzącego albo orzeczeniem sądu szczegóżowo twierdzącego. ~~orzeczeniem sądu szczegółowo przeczącego~~.

Mianowicie mamy następujące moliwości

M ogólnie wzięte:		M szczegółowo wzięte	
M a X	X a M	X a M	M i X
M e X	X o M	M o X	X i M

Otóż gdy M oba razy szczegóow wzięte, wtedy nie określa ono jednaznacznie stosunku S do P. Bo Wtedy możliwesą następujące rysunki:

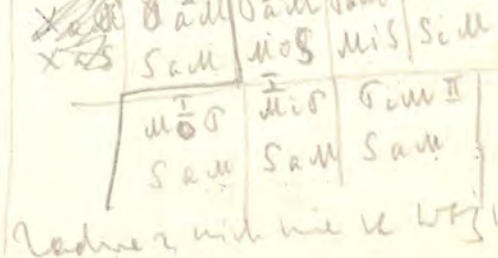

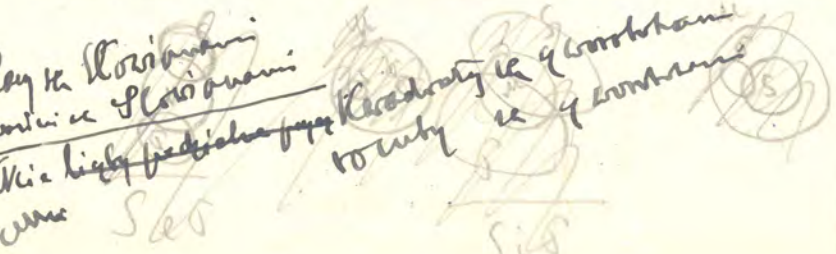

155.

W.P.

Adam Szafkowski

M O S K W A

Rosya.

Trubnikowskij. 4.

156.

W.P.

M. Szauman

Wieś Ryżewszczyzna

Rosya.

p. D r u j a

Gub. Wileńska.

157.

W.P.

Wincenty Szmidecki

W A R S Z A W A

Piękna. 64.

158.

W.P.

Szykowa

Petryki

162.

W.P.

M. Wasiutyński

Stacya Rosochowatiec

Rosya.

przez Łokotiłowy.

Gub. Kijowska.

163.

W.P.

Stefan Wengliński

Rosya.

K i j ó w

Prorieczna. 3.

164.

Zarząd Towarzystwa Oświatowego

" W i e d z a "

Król. Polskie.

ul. Piotrowska. 103.

165.

W.P.

S.A. Wimut

Rosya.

Prawidła dotąd omówione I-IV tyczyły się terminów. Pozostałe tyczą się przesłanek. Ambae affirmantes negeunt generare negantem, Gdy to oczywiste? Przesłanki twierdzące stwierdzają, że cały lub część zakresu podmiotu wchodzi w zakres pojęcia orzeczenia /: jest z nim identyczny/że jedno pojęcie podrzędne drugiemu /: równość zakresów wypadek granicy:/. To nam nie pozwala nic twierdzić o niepodporządkowaniu tych pojęć.

VI. Prawidło znane nam dobrze.

VII. Prawidło obejmuje sobą różnerzeczy. 1. Konkluzya negatywna, gdy jedna przesłanka negatywna. 2. Konkluzya szczegółowa, gdy jedna przesłanka szczegółowa. 3. Konkluzya asertoryczna, gdy jedna przesłanka asertoryczna a druga apodyktyczna. Problematyczna, gdy jedna problematyczna a druga asertoryczna albo nawet apodyktyczna. Czyli: Konkluzya prawdopodobna, gdy jedna przesłanka prawdopodobna a druga pewna. Tylko dwie pewne przesłanki dają konkluzyę pewną. N.p.

VIII. Przwidoł także nam już znane.

Z tym sposób uzyskaliśmy przegląd trybów i zasad, którym onepodlegają. Ale jeszcze pewne uwagi porównawcze i ogólne. Widzimy mianowicie, że tylko figura pierwsza daje nam Konkluzye wszystkich czterych typów sądów: A,E,I,O. I tylko ona daje nam w ogóle konkluzyę typu A.

99.

W.P.

Stanisław Leszczyński

W A R S Z A W A

Ordynacka. 8.

100.

Wielebny

Ks. B. Lipiński

K I E L C E

Król. Polskie.

101.

W.P.

Dr. Teodor Łapiński

W A R S Z A W A

Smolna. 17. m. 6.

102.

W.P.

Dr. Witołd Łuniewski

106.

Wielebny

Ks. W. Melcher

S I E R P C

Król. Polskie

Gub. Płocka.

107.

W.P.

Józef Michalak

p. P a j ę c z n o

Król. Polskie.

Gub. Piotrowska.

108.

W.P.

Stanisław Michalski

W A R S Z A W A

Wspólna. 73.

109.

W.P.

Stefan Michalski

39

Druga figura daje nam tylko konkluzye negatywne, dwie ogólne, dwt szczegółowe. Trzecia daj nam ttlko szczegółowe, twierdzące i przeczące. Czwta daje nam wszystkie prócz A, ale przewaga po stronie szczegółowych: dwa I i dwa O, a jedna E. Drobisch-§ 94.

Logicy oddawna charakteryzowali zwłaszcza pierwsze trzy figury przez sprowadzanue trybó każdej z nch do pewnychzasad rozumowania. Każda figura, mawiali, opiera się na pewnych takichzasadach. I tak fig. pierwsz opieraśię na zasadzie: Jeżeli Przedmioty S należą do klasy M /~~: nie na~~ a przedmioty M należą do klasy P /: nie należą do klasy P :/ wtedy i przedmioty S należą /: nie należą do klasy P. Przytem Przedmioty S mogą być orozumiane jako "wszystkie przedmkoty S" albo jako "niektóre p zedmioty S". W ten sposób cztery tryby. - W drugiej figurze: Jeżeli przedmioty S nleżą do klasy M /: nie należą doklasy M :/a przedmioty P nie należą do klasy M /: należą do klasy M :/, to przedmioty S nie należą do klasy P. - W trzeciej figurze: Jeżeli przedmioty M należą do klasy S i ~~przedmioty~~ do klasy P , wtedy w zakresie tych przedmiotów M ~~można klasę S substytuować kla~~ obie klasy S i P są identyczne. Oraz: Jeżli przedmioty M ~~nie~~ należą do klasy S a nie należą do klasy P, wtedy klas S i P w zakresie przedmiotów M nie są identyczne. Mamy więc zasadę podporządkowania, wykluczania i sustytuowania według Drobisch'a.

przez wstawienie

Na tem kończę wykł III Tru 1921/2

99.

W.P.
Stanisław Leszczyński

W A R S Z A W A

Ordynacka. 8.

100.

Wielebny
Ks. B. Lipiński

K I E Ł C E

Król. Polskie.

101.

W.P.
Dr. Teodor Łapiński

W A R S Z A W A

Smolna. 17. m. 6.

102.

W.P.
Dr. Witołd Łuniewski

W A R T A

106.

Wielebny
Ks. W. Melcher

S I E R P C

Król. Polskie
Gub. Płocka.

107.

W.P.
Józef Michalak

p. P a j ę c z n o

Król. Polskie.
Gub. Pictrowska.

108.

W.P.
Stanisław Michalski

W A R S Z A W A

Wspólna. 73.

109.

W.P.
Stefan Michalski

m. Wojczyzna